

2 CORINTHIANS

Warefa'aia

Feni faguapalooa ne'ia a'a ei Corinth, Paul na ne'inia a'a fei au pidawaia pafoo ei losuia yei. Hefi'a ro'ou, rona ware ba Paul na tata, ma'uaa ina fama'aiaa fei baua nunumiana ba ro'aa fi-fawanewanei ma namina rata fei ni'eni'eana ei ro'aa bigi'ia.

Do'ofama'a, Paul fi u'ugaa fei pa'affi fei sibana wagii fei rawarawa ne'iana ma fei ni'eni'eana ba rona filogii naranaraa ro'ou.

Ina i'iginaa fei losuu ba ronei fani fanaa ro'ou a'a ei narafawe'ia yei Judea, ei lomi rona pa'i. Ana na fiharei a'a ei ro ware ba ro'ou pa'aa apostle, ei rona ware ba Paul abaa pa'aa apostle.

¹ Yau Paul, hemea apostle Christ Jesus a'a fei nunumiaa mei Haidaa ma i a'au, Timothy, mei lofuu o'ou.

Feni ne'ia i dinaa a'a ei losuu mei Haidaa yei Corinth ma a'a minaa ei apunaia yei Achaia:

² Fei rawani'a ma fei gutafarawania i dinaa a'a hamu'ou, noranarai a'a mei Haidaa, mei hia Amaa o'ou mawe mei Fasu Jesus Christ.

Mei Haidaniaa Minaa ei Fa'unuwenuwea

³ Udugia i dinaa a'a mei Haidaa, mei Amaa mei Fasuu o'ou Jesus Christ, mei Amaa faloloa'ia, mei hia Haidaniaa minaa ei fa'unuwenuwea, ⁴ mei na fa'unuwenuweaa hai'ou a'a minaa ei awataa hai'ou ba a'a fei unuwenuwea hai'ouna tonia a'a

mei Haidaa hai'ounei fa'unuwenuweaa hefi'adiai rona pa'i tamunu ei mau awataa. ⁵ Uaa ana ale'ei ei fi'iaa Christ na no'uamai a'a ei tatalaiaa hai'ou, ana a'a Christ, fei unuwenuweaa hai'ou imina apoidiai. ⁶ Nabaa hai'ouna gutafafelo, fei pa'afina sifei ba hamonei gutafarawani ua ma hamonei tela; nabaa hai'ouna gutafarawani, pa'afina sifei ba hamonei gutafarawani ua, ba wagii ei fi'ia, ei hai'ounado'o tonia, ana hamonei tonaa fei mau apitaia. ⁷ Ma napa'aa o'onai unuu hai'ou a'a hamu'ou, uaa hai'ouna aida ba ana ale'ei hamo'aa tonaa ei fi'iaa hai'ou, ana hamowe tonaa fei unuwenuwea hai'ouna tonia.

⁸ Ena lofu, nunumiaa hai'ou ba hamonei aida ba batanai ei awataa hai'ouna tonia yei Asia. Hai'ounamina temu ma namina ratanaa hai'ou ba pa'aa lomi hai'ou apitaipa'i ma ba hai'oupo'o birawa'a'afai ua. ⁹ Hi'i. Laloo ei naranaraa hai'ou, hai'ouna nanamunia ba hai'ou'aa ma'e. Ma'uaa fei manumanu fei, ina nomai ba hai'ounei'aa o'ugaa ana hai'ou, ma'uaa o'ugaa mei Haidaa, mei i fa'asi'anaa ei ma'ea. ¹⁰ Ina fatela'anaa hai'ou a'a ei hafelo'a manumanu, ei na pa'i ma'ea wagina. Ma na o'onai unuu hai'ou a'ana ba ranimai iwe hadumaloo hai'ou ¹¹ ana ale'ei hamona hadumaa hai'ou wagii ei lafulafuaa hamu'ou. Wagii fei rawani'a, fei ina fanaa hai'ou uaa ei lafulafuaa watauda, watauda ro'aa ware 'ta' uaa hai'ou.*

Paul na Filoginaa Naranarana

¹² Sifeni feni mamaguguaa hai'ou: Lomi na marapu ei naranaraa hai'ou wagii ei mau tatalaiaa hai'ou yeni ano ma fei mau gutagutaa hai'ou

---

* **1:11: 1:11** Watauda ne'ia ba, *hamu'ou*

a'a hamu'ou. Siguapaloei napa'aa apunai ma fa'uai ma noramiana a'a mei Haidaa. Ma abaa hai'ouna bigi'aa e'ei a'a fei mau apa'aa feni ano, ma'uua a'a fei rawani'aa mei Haidaa. ¹³ Uaa lomi hai'ouna ne'ifanaa hamu'ou hepalo manu-manu lomi hamo'aa igopa'ia o apa'ia. Ma na o'ugaa fei ba ana ale'ei hamona ¹⁴ apa'aa hai'ou ma'ida wagina ana hamonei aida ba ina rawani nabaa hamo'aa mamagugu uaa hai'ou, ana ale'ei hai'ouna mamagugu wagii fei arewaa mei Fasu Jesus uaa hamu'ou.

¹⁵ Si'ei ba una o'ugaa feni, na nara ba ado'omii ma'a hamu'ou ba hamo'aa to guapalo hawegia.

¹⁶ Una do'onara ba amii ma'a hamu'ou ena na tatalaidinaa Macedonia ma na hadiwe'imai, a noma'adimai hamu'ou. Ma ale'ei hamo'aa to guapalo hawegia. Ma hinene, te, hamonei alonaa yau Judea. ¹⁷ Eni a pagiaa feni talau feni, na pa'i pa'afina. Lomi na bigi'ia ale'ei fei mau feni ano. Haa, ale'ei ba i guapaloi naranarau ba a nara ba, "Hi'i, a bigi'ia" ma ana fi nara ba, "Lo'e?"

¹⁸ Ma'uua ana ale'ei ba mei Haidaa na oafagugu, fei wareaa hai'ou a'a hamu'ou abaa "Hi'i" ma "Lo'e." ¹⁹ Uaa mei Na'uu mei Haidaa, Jesus Christ, mei hai'ou Silas† ma Timothy na u'ugia a'a hamu'ou, hia abaa ale'ei ba "Hi'i" ma "Lo'e." Ma'uua i a'ana, ranimai ba "Hi'i." ²⁰ Uaa figa fa'unaia na wareia mei Haidaa, minaa ei, "Hi'i" a'a Christ. Ma si'ei, i a'ana, ona ware ba, "Amen" ba nei to hawera wagina mei Haidaa. ²¹ Mei Haidaa, hia mei na bigi'ia ale'ei ba hai'ou ma hamu'ou, o ufawe'i a'a Christ. Ina papaditainaa

---

† **1:19: 1:19** Warea Greek *Silvanus*, ana fei hara *Silas*

o'ou, ²² tama'ainaa o'ou ba manumanuna ma au-gaa fei Spiritina laloo iaa o'ou ale'ei ba inadii tama'ainaa o'ou nopa'aloo tamanu i nomai.

²³ Mei Hidaa i fagianainau nabaa lomi a warefa'uai ba fei pa'afina ba lomi una hadiwe'inaa Corinth sifei ba inei'aa fi'i naranaraa hamu'ou. ²⁴ Lomi hai'ouna nunuminia ba hai'ou ale'ei fasu wagii ei we'iaa naranaraa hamu'ou, ma'uaa hai'ou'aa bigifipui a'a hamu'ou ba hamonei ni'eni'e, uaa wagii fei narafawe'ia, hamona ufawe'i.

2

¹ Si'ei, una naradii ba unei'awii ma'adinaa hamu'ou ma fani fi'iaa hamu'ou. ² Uaa, nabaa a fafaloloa'inaa hamu'ou, hinidiai i fani'eni'eau. Haa, abaa ana hamu'ou ena una fafaloloa'inaa hamu'ou? ³ Una ne'i ale'ei fama'a ba ena na nomai, lomi i bibiyei naranarau a'a hamu'ou, hamu'ou ena ba hamo'aa fani'eni'eau. Uaa una aida ba nabaa una ni'eni'e, ana hamo'aa ni'eni'e.

⁴ Uaa una naranara watauda ma na fi'i naranarau eni a ne'inaa feni fininaa pasiaa ranuu pudau a'a hamu'ou. Abaa a fanarawataudanaa hamu'ou, ma'uaa ba a fa'aiaa hamu'ou fei walalooa fei haguau hamu'ou.

Futoaa Hafelo'aa mei na Tata

⁵ A'a mei na fafi'iaa ei naranara, lomi namina fi'i naranarau ale'ei fi'iaa naranaraa hamu'ou wagina. ⁶ Fei fanaa hamu'ou lagina na hawia. ⁷ E'eni, hamonei futoaa fei tatana ma farawaninaa naranarana ba nei'amina fua'onia fei faloloa'iana. ⁸ Si'ei, a i'igifawe'i a'a hamu'ou ba hamonei fama'adinia fei haguua hamu'ou a'ana. ⁹ Fei

pa'afina a ne'inaa a'a hamu'ou fama'a, sifei ba a apa'ia ba ana hamo'aa u pa'i a'a fei manimania ma guainau a'a minaa ei manumanu. ¹⁰ Nabaa hamo'aa futoaa hafelo'aa nemea, yau ana a futoaa ei hafelo'ana. Ma tamanu una futoia—nabaa fa'ua ba ina pa'i hafelo'ana—una futoia i pudaa Christ Jesus uaa hamu'ou ¹¹ ba inei'aa sifipa'aa o'ou Satan. Uaa, ona aidadii ei mau sifisifina.

Ei Bauana Wagii fei Manufau Fi'ugaia

¹² Ei a dinaa Troas ba a u'ugaa fei rawani'a wareaa Christ ma na fanunupa'ia ba mei Fasu nadii gigiaa fei gigei a'au, ¹³ ana lomi na rawani fei naranarau, uaa lomi na bapa'aa mei lofuu Titus yei. Si'ei, una di'ininaa ro'ou ma dinaa Macedonia.

¹⁴ Ma na ware 'ta' a'a mei Haidaa uaa rani-mai Christ na famuainaa hai'ou ma fatalaifani'ea hai'ou wagina. Uaa hai'ou, ina fatalainaa fei fa'apa'aa hai'ou hia ale'ei hepalo dufaa manumanu. ¹⁵ Uaa a'a mei Haidaa, hai'ou ale'ei fei malelee fei dufaa unuu Christ dupuaa ei roi tela ma ei roi pa'ai. ¹⁶ A'a ei roi pa'ai, hai'ou ale'ei fei raiaa ma'ea ma a'a ei roi tela, hai'ou ale'ei fei dufaa harena. Ma hini i bigipa'aa ei manumanu ei? ¹⁷ Abaa hai'ouna u'ugaa fei wareaa mei Haidaa ba hai'ou'aa to pono'a wagina ale'ei bigi'aa wataudadi. Agia. A'a Christ, hai'ou'aa ware i pudaa mei Haidaa fininaa fei mau fa'uaia ana ale'ei ei rama'a aloamiaa mei Haidaa.

3

¹ E'eni, lomi hai'ou'aa ware ba hai'ouna rawani. Ana lomi hai'ou ale'ei hefi'adiai ba hai'ounei pa'i ne'ia i dinaa a'a hamu'ou o nomai a'a hamu'ou ba hai'ou rawani'a. ² Ana hamu'ou ua ale'ei hepalo

ne'ia, hepalo na ude laloo iaa hai'ou ba minaa ei rama'a nei igoia ma apa'ia. ³ Hamona fama'aia ba hamu'ou ale'ei fei ne'ia noranarai a'a Christ ba sifei fei fuaa fei bigi'aa hai'ou. Ma fei ne'ia fei, abaa ne'iaa ro'ou nana'i, ma'uaa a'a fei Spiritii mei Haidaa, mei fi oalao ma ana lomi na wa'a pafoo na'a, ma'uaa laloo naranaraa rama'a.

⁴ Na pa'i o'ugiaa hai'ou i pudaa mei Haidaa uaa Christ. ⁵ Abaa hai'ouna bigipa'i ana hai'ou, ma'uaa hai'ouna bigipa'i uaa mei Haidaa. ⁶ Ina fabigipa'aa hai'ou a'a fei manufau fi'ugaia, fei abaa pa'afina fei ne'ia ma'uaa fei Spiriti; uaa fei ne'ia na fani ma'ea, ma'uaa fei Spiriti na fani harenaa.

Fei Haweraa fei Manufau Fi'ugaia

⁷ Nabaa fei bigi'a wagii fei ne'ia pafoo na'a na pa'i ma'ea ma na nofininamii fei hawera ba ei Israel, lomi ro araiaa pudaa Moses hamatee fei hawerana, fei fi mafofolao, ⁸ haa, lomi ba na muaidinia fei haweraa fei bigi'aa fei Spiriti? ⁹ Nabaa na pa'i hawerana fei bigi'a, fei na uniaa ei hafelo'aa ei rama'a, po'o batanaidiai haweraa fei bigi'a na fani wanewanea! ¹⁰ Uaa fei nado'o pa'i hawerana mina, lomi i pa'idiai laraa fei na pa'i baua hawerana. ¹¹ Ma nabaa fei na mafoko na nofininamii fei hawera, po'o batanaidiai haweraa fei na oalao!

¹² Si'e'i ba na o'onai unuu o'ou a'a fei, onamina laugu'ua. ¹³ A'a ba o'ou ale'ei Moses, mei na hawainaa pudana ba ei Israel nei'aa fanunua ei fi mafofolao fei hawerana. ¹⁴ Ma'uaa na lalawa'ai naranaraa ro'ou, uaa nopa'amii wagieni, fei hawaa puda, ana fi ude ei ro'aa igoaa fei watanai fi'ugaia. Atawe lelegi, uaa a'a Christ ua i lelegi. ¹⁵ Wagieni anaa, nabaa ro'aa

igoaa ei ne'iaa Moses i lalawa'ai naranaraa ro'ou.
¹⁶ Ma'uaa nabaa nemea i momo'ainaa a'a mei Fasuu, fei hawa i lelegi. ¹⁷ Mei Fasuu, hia fei Spiriti ma fawelei na oa wagina fei Spiritii mei Fasuu, ei rama'a, ro'aa ala. ¹⁸ Ma o'ou eni lomi na hawai puda a o'ou. Ma ona fa'arewaiaa* fei haweraa mei Fasuu ma filogii ale'ei maumauna waggii fei hawera, fei fimina nogipelao, fei noramiana a'a mei Fasuu, mei hia fei Spiriti.

4

Rawani'a Manumanu Laloo ei Pe'i

¹ Lomi na asisi naranaraa hai'ou a'a feni bigi'a hai'ouna pa'i uaa fei faloloa'iaa mei Haidaa. ² Agia, hai'ouna momo'ai a'a ei bigi'opa'aia ma ei i famamafaiiaa hai'ou; lomi hai'ouna sifisifi, ana lomi hai'ouna filoginaa fei wareaa mei Haidaa. Agia, a'a fei ba hai'ou'aa fa'arewaiaa tamanu na fa'uai, hai'ouna farawaninaa ana hai'ou a'a minaa ei rama'a i puda a mei Haidaa. ³ Ma nabaa na hawai'opa'ai fei rawani'a wareaa hai'ou, ina hawai'opa'ai a'a ei ro'ei pa'ailao. ⁴ Mei haidainiaa feni au e'eni na tapu'aa naranaraa ei abaa narafawe'ia ba ronei'aa fanunupa'aa fei we'ai fei rawani'a wareaa fei haweraa Christ—mei pa'aa haduoo mei Haidaa. ⁵ Uaa, lomi hai'ou'aa u'ugaa ana hai'ou ma'uaa Jesus Christ, hia mei Fasuu ma hai'ou ale'ei nafii hamu'ou, uaa Jesus. ⁶ Uaa mei Haidaa, mei i ware ba, “Inei we'a fei we'ai laloo fei roromaa,” hia na fawe'aiaa fei we'aina laloo ia a hai'ou ba i fanaa hai'ou fei we'ai fei apa'aa fei haweraa mei Haidaa i puda a Christ.

* **3:18:** **3:18** O, *narama'aiaa*

7 Ma'uaa hai'ouna pa'i feni pa'aa rawani'a manumanu laloo iaa hai'ou ale'ei ei pe'i ua ba i fama'aiaa fei baa faufau noramiana a'a mei Haidaa ma a'a ba hai'ou. 8 Namina fitaninaa hai'ou, ma'uaa lomi hai'ouna marata; hai'ouna hamamagua ma'uaa lomi hai'ouna rawa'a'afai; 9 hai'ouna tonaa haperararaia, ma'uaa lomi na di'ininaa hai'ou mei Haidaa; rona fo'afapasiala hai'ou, ma'uaa lomi hai'ouna ma'e. 10 Ranimai, hai'ouna'o talaiporo'aa fei ma'ea Jesus a'a ei hudi unuu hai'ou ba fei harenuaa Jesus ana nei arewa a'a ei hudi unuu hai'ou. 11 Uaa, e'eni, hai'ou'ei werawera, ma'uaa rona'aida fifaninaa hai'ou a'a fei ma'ea, uaa Jesus, ba fei harenuaana nei arewa a'a ani hudi unuu hai'ou, ei unuu ma'ea. 12 Si'ei, fei ma'ea fi foraiiaa hai'ou, ma'uaa fei harena fi foraiiaa hamu'ou.

13 Ina ne'idii ba, “Una narafawe'i; si'ei una ware.” Wagii fei spiritii fei narafawe'ia, hai'ouna ware, 14 uaa hai'ouna aida ba mei i fa'asi'anaa mei Fasus Jesus a'a fei ma'ea, ana iwe fa'asi'anaa hai'ou a'a Jesus ma hupu'inaa hai'ou a'a hamu'ou inamoana. 15 Minaa ani ale'ei fararawanii hamu'ou ba fei rawani'a, fei fi talenaa a'a watauda neimina fawareaa watauda ba 'ta' ma ba i tonaa hawera wagina mei Haidaa.

16 Si'ei, lomi na asisi naranaraa hai'ou. Ma'uaa fa'ua ba ei hudi unuu hai'ou fi hafelolao, ma'uaa ina farawaninaa laloo iaa hai'ou a'a hepapalo arewaa. 17 Uaa ani awataa ani na papaa ma lomi i madii, ani fi bigifanaa hai'ou fei hawera lomi i pedutoo, fei namina awatadii laraa minaa ei. 18 Si'ei, lomi hai'ouna narapa'aa tamanu hai'ouna fanunupa'ia ani ma'uaa ei lomi hai'ouna fa-

nunupa'ia. Uaa tamanu ona fanunupa'ia, manu-manuu e'eni ua, ma'uaa ei lomi ona fanunupa'ia, lomi i pedutoo.

5

Fei Gufuu O'ou Pafea

¹ Ma ona aida ba ei hudi unuu o'ou ale'ei ei pale, ei ona guta wagina. Ma nabaa na wata'o'o, ona pa'i hepalodiai a'a mei Haidaa, hepalo pale lomi i pedutoo i pafea. Abaa faduaa rama'a. ² E'eni oi ai'ai ma nunumiai ba o'aa papainaa fei lawalawa a'a fei gutanaa o'ou pafea, ³ uaa ena ona lalawai, lomi ba o'aa alawata. ⁴ Hamatee eni oi guta wagii eni pale eni, ona ai'ai ma tonaa awataa, uaa lomi ona nunumiai ba o'aa ala'ala ma'uaa ba o'aa papai lawalawaa pafea ba fei unuu ma'ea nei filoginaa harena. ⁵ Mei Haidaa na famamaraiaa o'ou a'a fei ma na fanidigaa o'ou fei Spiriti ale'ei uni'uni a'a tamanu iwe nomai.

⁶ Si'ei, ranimai ona o'ugi ua ma aida ba nabaa o'ou yeni a'a eni pale eni, eni hudi unu eni, lomi ona oa a'a mei Fasu. ⁷ Ona tatalai wagii fei narafawe'ia ma abaa tamanu ona fanunuia. ⁸ A ware ba o'ouna o'ugi ua ma nunumiau ba a faraua a'a feni hudi unuu ma dinaa a'a mei Fasu. ⁹ Si'ei, nunumiaa o'ou ba onei fani'eni'eia nabaa o'ou yeni a'a eni hudi unu, o lo'e. ¹⁰ Uaa minaa o'ou, onei u i ma'aa fei gutanaa Christ, mei fadududua ba hememea nei to pono'ana a'a tamanu na bigi'ia ei fi guta wagii fei hudi ununa—ba rawani'a o hafelo'a.

Fei Bigi'aa fei Fawanewaneaa Watola

¹¹ Si'ei ba hai'ouna aida ba batanai fanaa ma'aua a'a mei Fasu, hai'ou'aa hofeaa ei rama'a. Fei maumau hai'ouna arewa a'a mei Haidaa ma nunumiau ba ana nei arewa a'a ei naranaraa hamu'ou ba abaa hai'ou sifisifi rama'a. ¹² Abaa hai'ou'ei warediai ba hai'ou rawani'a rama'a, ma'uaa nunumiaa hai'ou ba hamo'aa mamagugu a'a hai'ou ba hamonei pa'i talaa wareaa hamu'ou a'a ei rona mamagugu a'a tamanu rona fanunuia laraa tamanu na ude laloo fei naranara. ¹³ Nabaa hamona nara ba hai'ou poapoa, manumanuu mei Haidaa; ma nabaa hamona nara ba lomi hai'ouna poapoi woro ba i farawaninaa hamu'ou. ¹⁴ Uaa fei haguaa Christ na farefuaa hai'ou, uaa hai'ouna aida ba hemea ua na ma'e a'a minaa ei rama'a ma si'ei, minaa ei, rona tonaa fei ma'eana. ¹⁵ Ma ina ma'e uaa minaa ei rama'a ba minaa ei ro'aa gutaguta, ronei'aa guta ba ro'aa farawaninaa ana ro'ou, ma'uaa, ba ronei farawaninaa mei na ma'e ma asi'adiai uaa ro'ou.

¹⁶ Si'ei, e'eni ma nolao, fei fanunuaa hai'ou ei rama'a, abaa ale'ei fei fanunuaa feni ano. Mina, hai'ouna fanunuaa Christ ale'ei, ma'uaa lo'e hai'ouna bigidinia. ¹⁷ Si'ei, hini i oa a'a Christ, hia ale'ei manufau waninia; na pa'aidii fei watanai; na nomai fei manufau! ¹⁸ Minaa e'ei, noranamai a'a mei Haidaa. Ma ina fawanewaneaa watolana ma o'ou uaa Christ ma fanaa hai'ou feni bigi'a ba hai'ounei fa'arewaiaa feni ¹⁹ ba mei Haidaa na fawanewaneaa watolana ma ei rama'aa feni ano uaa Christ ba lomi i narapa'aa ei hafelo'aa ei rama'a. Ma ina fifaninamii a'a hai'ou feni u'ugaa feni fawanewanea watolaa mei Haidaa ma ei rama'a. ²⁰ Si'ei, hai'ou ale'ei umuiaa umuu Christ, ale'ei ba na biginaa hai'ou mei Haidaa.

Si'ei, a'a Christ, hai'ou'ei i'igifawe'i a'a hamu'ou ba hamonei fawanewaneaa watolaa hamu'ou ma mei Haidaa. ²¹ Mei Haidaa na bigi'ia ba mei lomi hafelo'ana nei tonaa* ei hafelo'aa o'ou ba onei wanewane i pudaa mei Haidaa.

6

¹ Si'ei ba hai'ou paniaa panii mei Haidaa ana ale'ei hamu'ou, hai'ouna i'igifawe'inaa hamu'ou ba hamonei'aa to'uaiaa fei rawani'aa mei Haidaa, ale'ei ba lomi hanuna. ² Uaa ifi ware ba, “A'a fei au rawani'au, una guainaa hamu'ou, ma a'a fei arewaa tela'ana, una hadumaa hamu'ou.”

A warefanaa hamu'ou ba e'eni, au feni rawani'aa mei Haidaa. Wagieni, au feni arewaa tela'ana.

Ei Awataa Paul

³ Lomi ba hai'ou'aa lawaraa talaa nemeadiai ba ei rama'a, ronei'aa fanunufahafelo a'a fei bigi'aa hai'ou. ⁴ Agia, hamatee hai'ou nafii mei Haidaa, hai'ounamina warefarawaninaa ana hai'ou a'a minaa ei tala: wagii fei baua ap-itaia, a'a ei hafelo'a, a'a ei rarabaa ma ei i fafi'iaa naranara, ⁵ a'a ei hafuhafu, a'a ei bobo'aia, a'a ei ba'ananarai pani, a'a ei waiwai'aa bigi'a, lomi hai'ouna tofarawani ma'igua na poi, a'a ei baa, ⁶ wagii tamanu na fafa'arai, tamanu ei apa'a, fei fawiwi'aia ma fei mau farawania; a'a fei Spiriti Apuna ma a'a fei pa'aa hagua; ⁷ a'a fei fa'ua warea ma fei faufau mei Haidaa fininaa ei finefinee wanewaneaa ale'ei ei hio, ei na panaronaa wagii guei pani ma'au ma

---

* **5:21: 5:21** O, hafelo'ana nei ale'ei fana uaa

mauwii, ⁸ a'a tamanu na pa'i hawerana ma ei na famamafa, a'a ei na fani rawani'a haraa hai'ou, o hafelo'a haraa hai'ou. Hai'ounapa'aa fa'ua, ma'uaa ei rama'a, rona nara ba hai'ou sifisifi rama'a; ⁹ rona apa'aa hai'ou, ma'uaa rona ware ba lomi rona apa'aa hai'ou; ana hai'ou bima'e, ma'uaa hai'ouna gutalao; rona hafugaa hai'ou, ma'uaa lomi hai'ouna ma'e; ¹⁰ hai'ouna faloloa'i, ma'uaa hai'ouna'u ni'eni'e; lomi manumanuu hai'ou, ma'uaa hai'ouna panii arerei a'a watauda; lomi manumanuu hai'ou, ma'uaa minaa ei manumanu, hai'ouna pa'i.

¹¹ Hai'ouna warefa'a'a ua a'a hamu'ou ena Corinth ma namina bauanai ei naranaraa hai'ou a'a hamu'ou. ¹² Hai'ouna haguua hamu'ou, ma'uaa lomi hamona haguua hai'ou. ¹³ Bainei fimina'ei, a ware a'a hamu'ou ale'ei ba hamu'ou na'uu—ana hamonei haguua hai'ou.

Apuna Hupu'aifipui a'a ei Abaa Narafawe'ia

¹⁴ Apuna hupu'aifipui ei abaa narafawe'ia. Uaa fei wanewanea ma fei hafelo'a lomi i bigifipui. Ma batanai ba fei we'ai ma fei roromaa, i oafipui? ¹⁵ Batanai ba lagu'aa gutafipui Christ ma Belial?* Ma batanai ba lagu'aa hupu'aifipui mei narafawe'ia ma mei lo'e? ¹⁶ Batanai ba i udefipui fei humuu mei Haidaa ma ei haidaa sifisifi. Uaa, o'ou fei humuu mei Haidaa, mei fi oalao. Ana ale'ei na wareia mei Haidaa ba, “Awe oafipui a'a ro'ou ma talai dupuaa ro'ou ma oanaa Haidaniaa ro'ou ma ro'ou maroau.”† ¹⁷ Ma mei Fasu na ware,

* **6:15:** **6:15** Warea Greek *Beliar*, ana fei hara *Belial* † **6:16:** **6:16** Jeremiah 32:38; Ezekiel 37:27

“Si'ei, wala'amai ma guta u'ugai a'a ro'ou.
Hamonei'aa idooa hepalo loloaa manumanu,
ma u'awe taudugamiaa hamu'ou a'au.”‡

18 Mei Fasu, mei Faufaua na ware ba,
“U'awe oanaa Amaa hamu'ou,
ma hamu'ou na'uu, baduu wawane ma baduu
pifine.”§

7

1 Ena tafiu, si'ei ba ona pa'i eni fa'unaia eni, onei fafa'arai ma faraua a'a ei na faloloaa ei unu ma spiritii o'ou. Ma si'ei ba ona ma'auaa mei Haidaa, oneipa'aa fapo'aifarawaninaa fei mau fafa'araia.

Fei Ni'eni'ea Paul

2 Hamonei au'uaiaa hai'ou laloo naranaraa hamu'ou. Lomi hai'ouna bigifafelo a'a hemeadii, lomi hai'ouna fapasiaa hemea, lomi hai'ouna sifi'aa hemea ba hai'ou'aa to manumanu wagina. 3 Abaa a ware ale'ei ba a warefafelooa hamu'ou hamatee unadii ware ba hamonapa'aa oa laloo naranaraa hai'ou ma lomi manumanu nabaa hai'ou'aa gutafipui a'a hamu'ou o ma'efipui a'a hamu'ou. 4 Una o'ugaa hamu'ou; unamina mamagugu a'a hamu'ou. Namina rarawani narana-rau; a'a minaa ei hafelo'a na nobapa'amii hai'ou, ei ni'eni'eau na fua'onau.

5 Uaa ei hai'ou sufudaimai yei Macedonia, lomi hai'ouna gutafawenai, ma'uaa hai'ouna momo'ainaa hitani, ei hafelo'a na bapa'aa hai'ou ma ei ma'aua laloo naranaraa hai'ou. 6 Ma'uaa mei Haidaa, mei na'o farawaninaa ei naranaraa ei rona oafafelo, na fahaweninaa hai'ou a'a fei

---

‡ 6:17: 6:17 Ezekiel 20:34, 41 § 6:18: 6:18 2 Samuel 7:8

noramiaa Titus ⁷ ma abaa fei noramiana ua, ma'uaa fei ba hamona farawaninia anaa. Ina u'ufanaa hai'ou ba hamonapa'aa nunuminau ma hamonamina faloloa'i ma naranara watauda uaa yau. Ma a'a e'ei, namina apoidiai fei ni'eni'eau.

⁸ Nabaa una famamalouaa iaa hamu'ou a'a fei ne'iau mina, lomi una faloloa'i wagina. Ma'uaa una faloloa'i hamatee na aida ba fei ne'iau na famamalouaa iaa hamu'ou ma'ida ua au, ⁹ ma'uaa e'eni, una ni'eni'e. Fei pa'afina a'a ba hamona faloloa'i, ma'uaa sifei ba wagii fei faloloa'iaa hamu'ou, hamo'aa filoginaa naranaraa hamu'ou. Uaa hamonawe faloloa'i ale'ei fei ude nunumiaa mei Haidaa ma si'ei, a'a ba hai'ouna fafelooa hamu'ou ma'ida. ¹⁰ Ma i pudaa mei Haidaa, ei faloloa'iaa ei rama'a wagii ei hafelo'aa ro'ou, i fafiloginaa naranaraa ro'ou ma noduginaa ro'ou a'a fei tela'ana ma lomi ro'aa naranara watauda wagina, ma'uaa fei mau faloloa'iaa feni ano i fani ma'ea. ¹¹ Ma'aia ba fei faloloa'ia a'a mei Haidaa na biginaa nunumiaa hamu'ou ba hamoneipa'aa fa'uai, lomi tataa hamu'ou, hamona siba a'a ei hafelo'a, ei hamona ba'arofoma'au wagina ma ana ina biginaa hamu'ou ba hamona narapa'aa hefi'adiai ma refurefu a'a ei na wanewane. A'a minaa ei manumanu, hamona fama'aia ba lomi tataa hamu'ou wagii fei ba i a'a hamu'ou, hamona fawanewaneaa mei na bigifatata. ¹² Si'ei, fei pa'afina ba una ne'inaa a'a hamu'ou, a'a ba mei na bigifatata, o mei na tonaa awatana wagina, ma'uaa sifei ba i pudaa mei Haidaa, hamonei fanunupa'ia ba hamonapa'aa nunuminaa hai'ou. ¹³ A'a minaa eni namina mamalawia naranaraa hai'ou.

Ma pafoo fei, hai'ounapa'aa unuwenuwe wagii fei ni'eni'ea Titus, uaa minaa hamu'ou, hamona farawanidinaa fei spiritina. ¹⁴ Una warefa'agu a'ana uaa hamu'ou ma lomi hamona famamafai-iau. Ma'uaa ana ale'ei ba na fa'ua minaa ei wareaa hai'ou a'a hamu'ou, ana na fa'ua ei warefa'aguaa hai'ou hamu'ou a'a Titus. ¹⁵ Ma fei haguana a'a hamu'ou namina nogipelao ei i nonomipa'ia ba minaa hamu'ou na guaitonaa ei wareana ma taufagutania fininaa honua ma ma'aua. ¹⁶ Una ni'eni'e ba unamina o'ugaa hamu'ou.

8

Panii Arerei

¹ Ma ena lofuu, nunumiaa hai'ou ba hamonei apa'aa fei rawani'a, fei na fanaa ei losuu yei Macedonia mei Haidaa. ² Namina hafelo gutanaa ro'ou, ma'uaa ronamina wiwiwidi ua ma ana lomi manumanuu ro'ou, ma'uaa ronamina panii arerei. ³ Uaa, a pa'aa warefa'uai ba rona fani ua ale'ei na hawiaa ro'ou ma e'ei namina rataiaa ro'ou anaa ma ei fanaa ro'ou na muainaa tamanu rona pa'i. ⁴ Ronamina i'igifawe'i a'a hai'ou ba ana ro'aa fani a'a ei apunaiaa mei Haidaa. ⁵ Ma lomi rona bigi'ia ale'ei hai'ounado'o nara ba ro'aa bigi'ia, ma'uaa ronado'o fanaa ana ro'ou a'a mei Fasu ma nene, a'a hai'ou—ale'ei ba ro neneraa ei nunumiaa mei Haidaa. ⁶ Si'ei ba do'ofama'a Titus na fa'asi'anaa fei mau fana ale'ei, hai'ouna i'igifawe'i a'ana ba nei dinaa a'a hamu'ou ma fapedugaa fei rawani'a fana hamonado'o fa'asi'ania. ⁷ Ma'uaa ana ale'ei ba hamona mua a'a minaa ei manumanu—a'a fei we'iaa naranara, a'a ei warewareaa hamu'ou, a'a ei mau apa'a, a'a tamanu ei

na fa'uai ma a'a fei haguua hamu'ou hai'ou* —ana hamonei mua a'a fei rawani'a mau fana.

⁸ Lomi una ware ba hamonei bigi'aa fei, ma'uaa ba a mania ba na fa'ua fei haguua hamu'ou laraa hefi'adiai. ⁹ Uaa, hamona aida fei rawani'aa mei Fasuu o'ou Jesus Christ ba hia na pa'i watauda manumanu, ma'uaa na filoginia ma wagii fei ba hia pani ua, hamonei pa'i manumanu.

¹⁰ Ma sifeni, feni aweiau hamu'ou wagina: Fei igisimasi i didii, hamu'ou, rawarawa a'a ei rona fani ma abaa uniaa fei ba hamonei fani, ma'uaa ana pa'aa naraa hamu'ou ba hamo'aa fani.

¹¹ Si'ei, hamonei fapedugaa feni bigi'a ba fei re-fuaa hamu'ou ba hamo'aa bigi'ia nei fibo'ii a'a fei fapedugaa hamu'ou ale'ei hawii hamu'ou. ¹² Uaa nabaa hamona pa'i fei nunumia ale'ei, te, ei fanaa hamu'ou i rawani ua ale'ei tamanu hemea na pa'i ma abaa tamanu lomi ina pa'i.

¹³ Fei nunumiaa hai'ou, a'a ba hefi'adiai ronei guta ua ma ba hamu'ounei pa'i awataa, ma'uaa ba hamonei fimina'ei. ¹⁴ A'a feni au e'eni, ei watauda hamona pa'i, iwe fawanewaneaa ei lomi rona pa'i ba ei watauda rona pa'i, ana iwe fawanewaneaa tamanu lomi hamona pa'i. Ma wagii fei mau ale'ei, hamowe fimina'ei, ¹⁵ ana ale'ei fei ne'ia ba: “Mei na hufu'aa watauda, lomi i watauda dufuna ma mei na hufu'aa ma'ida, na hawiaa fei.”

Rona Alonaa Titus yei Corinth

¹⁶ Una ware 'ta' a'a mei Haidaa, uaa na fani naranaraa Titus ana fei naranara una pa'i a'a hamu'ou. ¹⁷ Uaa Titus na tofarawaninaa fei

---

* **8:7:** 8:7 Hefi'a ne'ia ba, a'a fei haguua hai'ou hamu'ou

i'igaiaa hai'ou ma ifi nowau a'a hamu'ou fininaa refurefua ma ana pa'aa nunumiana. ¹⁸ Ma hai'ou'aa alofipuinawii a'ana mei lofu, mei ronamina ni'eni'e a'ana minaa ei losuu, uaa fei bigi'ana wagii fei rawani'a warea. ¹⁹ Ma hepalo-diai, rona rafeinia ei losuu ba inei talaiporofipui a'a hai'ou fei fana, fei hai'ouna alaginia ba i fani honua a'a mei Fasu ma fama'aia ba hai'ouna refurefu a'a fei ba hai'ou fani haduma. ²⁰ Lomi hai'ouna nunuminia ba nemea, i warewareaa fei mau alagiaa hai'ou a'a feni baua fana. ²¹ Uaa hai'ouna oma'afarawaninaa hai'ou ba hai'ounei bigi'aa ei na wanewane i pudaa mei Haidaa mawe i pudaa ei rama'a.

²² Ma fipui a'a lagua, hai'ou'aa aloawii hemea lofuu o'ou, mei na'aida fama'aia ba hia wiaa rama'a ma e'eni na refurefu apoidiai, uaa napa'aa bauanai fei o'ugana a'a hamu'ou. ²³ Ma Titus, hia mei rarafiu ma na bigifipui a'au i dupuaa hamu'ou. Ma ei lofuu hai'ou, ro'ou, ale'ei umuiaa ei losuu ma rona fani honua a'a Christ. ²⁴ Si'ei, hamonei fama'aiaa ro'ou fei mau hagua hamona pa'i ma i pa'aa pa'i pa'afii fei mamaguguaa hai'ou a'a hamu'ou ma ba ei losuu, ronei fanunuia.

9

¹ Lomi a ne'ifanidinaa hamu'ou ba batanai fei bigihadumaa ei apunaia. ² Uaa una aida ba hamona refurefu ba hamo'aa fani haduma ma una wareware'uaia a'a ei Macedonia ma warefanaa ro'ou ba a'a fei igisimasi i didii, hamu'ou ena yena Achaia na fani ma ei refurefuaa hamu'ou na fa'asi'anaa watauda ro'ou ba ana ro'aa fani. ³ Ma'uaa a aloawii ei lofu ba ina pa'i pa'afina

fei warefa'aguaa hai'ou hamu'ou ma ba hamonei bigi'augaa fei fana, ana ale'ei una waredii ba hamowe bigi'ia. ⁴ Uaa nabaa hefi'a Macedonia, ro nofipuimai a'au ma bapa'aa hamu'ou ba lomi hamonadii bigi'augaa fei fanaa hamu'ou a'a hai'ou, hai'ouwepa'aa mafa ba hai'ouna o'ugaa hamu'ou ma ana hamowe mamafa. ⁵ Si'ei, una nara ba unei fabatafainaa ei lofu ba roneiwii ma'a hamu'ou ma fawanewane'augaa fei baua fana, fei hamonadii fa'unainia. Na'aa ale'ei, iwe ude ua ale'ei hepalo rawani'a fana ma abaa ale'ei fei mau fani'oa'oaia.

Faro Watauda

⁶ Nonominaa feni: hini i faro ma'ida ua, ana i hufu'aa ma'ida ua. Ma mei i faro watauda, ana i hufu'aa watauda. ⁷ Hememea nei fani tamanu na nara ba i fani ma abaa fani'oa'oi o ale'ei ba i nei fani, uaa mei Haidaa na nunuminaa ei rona faniwiwiwidi ua. ⁸ Ma mei Haidaa na hawia ba i fanaa fei rawani'ana i a'a hamu'ou, ba a'a minaa ei manumanu ranimai, hamonei pa'i minaa ei hamonapa'aa nunuminia ba hamo'aa bigipa'aa minaa ei rawani'a bigi'a. ⁹ Ana ale'ei fei ne'ia ba, “Ina fatalaneneneinaa ei fanana a'a ei lomi rona pa'i;

fei wanewaneana, i oalao ranimai.”

¹⁰ Mei i fani lau a'a mei faroa ma faraa pidaua ba du'ua, ana i fani ma fapepesuaa ei palee hapee hamu'ou lau ma fagipeaa fei hufu'aa hamu'ou a'a tamanu na wanewane. ¹¹ Hamowe pa'i watauda ba hamo'aa pani arererei ua ranimai ma ei fanaa hamu'ou a'a hai'ou, iwe fawareaa ei rama'a ba 'ta' a'a mei Haidaa.

¹² Feni bigi'aa hamu'ou abaa sifei ua ba i had-umaa ei apunaia a'a ei nunumiaa ro'ou, ma'uaa

ana na fa'asi'anaa fei mau warea 'ta' a'a mei Haidaa. ¹³ A'a fei bigi'aa hamu'ou, fei ina fama'aia ba batanai maumau hamu'ou, ei rama'a, rowe uduginaa mei Haidaa wagii fei guaiaa warea, fei na nofininamii fei wareaa hamu'ou ba fa'ua fei rawani'a wareaa Christ ma wagii fei mau pani arereaa hamu'ou a'a ro'ou ma a'a minaa ei rama'a. ¹⁴ Ma laloo ei lafulafuaa ro'ou hamu'ou, ei naranaraa ro'ou, i dinaa a'a hamu'ou, uaa fei baa rawani'a na fanaa hamu'ou mei Haidaa. ¹⁵ Fei warea 'ta' i dinaa a'a mei Haidaa uaa fei fanana, fei lomi a warepa'ia!

10

Paul na Wareaa Pepei a'ana Uaa fei Bigi'ana

¹ Wagii fei mau Christ ale'ei madumuia ma warefagigia, u'ei i'iginaa hamu'ou—yau, Paul, mei rona ware ba una warefagigii i pudaa hamu'ou, ma'uaa ba una warefawe'i nabaa una raua! ² U'ei i'iginaa hamu'ou ba ena na nomai, lomi na nunumiai ba a warefawe'i a'a hefi'a, ei rona nenegi'uaiaa fei maumau feni ano. ³ Uaa, fa'ua ba ona guta yeni malagufu, ma'uaa lomi ona fo'a ale'ei fei maumau fo'aa feni ano. ⁴ Ei finefinee fo'aa a'a o'ou, abaa ale'ei ei finefinee fo'aa feni ano. Agia. Ei finefine a'a o'ou na pa'i fei faufau mei Haidaa ba i bigosipa'aa ei ale'ei ei humuu fo'aa ro'ou. ⁵ Ona muainaa ei fihareia ma minaa ei mau sifisifi, ei na lawararaa fei tala i dinaa a'a fei apa'aa mei Haidaa ma ona wagi'inaa minaa ei naranaraa o'ou ba nei nenegi'uaiaa Christ. ⁶ Ma hai'ouna ofaufau ba hai'ou'aa fanima'aa minaa ei bigi'aa barafea, ma'uaa fama'a, hamonei guainaa hai'ou.

7 Hamo'ei fanunu'uaiaa ei na parepare. Nabaa* nemea na nara ba hia maroaa Christ nei narama'adiai ba hai'ou maroaa Christ ana ale'ei hia. 8 Uaa lomi ba a mamafa nabaa una warefa'agu'agu a'a fei faufau na fanaa hai'ou mei Fasu ba hai'ounei farawaninaa hamu'ou ma a'a ba hai'ounei fapasiaa hamu'ou. 9 Lomi na nunumiai ba ei ne'iau a'a hamu'ou, i fama'auaa hamu'ou. 10 Uaa hefi'a, rona ware ba, "Ei ne'iana na pa'i awatana ma na warefawe'i, ma'uaa nabaa hia yeni, abaa ale'ei maumau ei baua rama'a ma lomi hanuu ei wareana." 11 Ei rona ware ale'ei, ronei apa'ia ba fei maumau hai'ou laloo ei ne'iaa hai'ou, ana rowe nanamuinia ena hai'ouna nomai yena i ma'aa ro'ou.

12 Pa'aa lomi ba hai'ouna nara ba hai'ou fi-hawawaginaa hai'ou a'a hefi'adiai, ei rona ware ba rona rawani. Nabaa rona fipupuduinaa ana ro'ou ma fihawawaginaa ana ro'ou, rona fama'aia ba lomi apa'aa ro'ou. 13 Ma'uaa lomi ba hai'ou'amina warefa'agu'agu watauda. Hai'ou warefa'agu'agu ua a'a ei na fanaa hai'ou mei Haidaa. Ma hamu'ou, ale'ei hepalo fanana a'a hai'ou. 14 Lomi na rata ei warefa'agu'aguaa hai'ou, ana ale'ei nabaa lomi hamona apa'aa hai'ou, ma'uaa hai'ouna nobapa'aloo hamu'ou a'a fei rawani'a wareaa Christ. 15 Ana lomi ba

---

* **10:7:** **10:7** O, *Fanununa*a ei na ude ua puda*a* hamu'ou. Nabaa

hai'ouna warefa'agu'agu a'a ei bigi'aa hefi'adiai.† Fei o'onaiia unuu hai'ou, sifei ba fei we'iaa nara-naraa hamu'ou nei gipelao ma fei bigi'aa hai'ou i dupuaa hamu'ou neimina larelao, ¹⁶ ba hai'ounei u'ugaa fei rawani'a warea a'a ena gufu opa'awiaa hamu'ou, uaa lomi ba hai'ou'aa warefa'agu'agu a'a fei bigi'a yei fawelei na u'udii hemea. ¹⁷ Ma'uaa “Mei ba i warefa'agu'agu nei warefa'agu'agu uaa mei Fasū.” ¹⁸ Uaa abaa mei i ware ba hia na rawani ba napa'aa rawani, ma'uaa mei i wareia mei Fasū ba na rawani.

11

Paul ma ei Apostle Sifisifi

¹ Nunumiau ba hamonei guainaa hefi'a warefifigaiiau; ma'uaa hamo'ei guainia e'eni. ² Una pa'i fei mau punepuneaa mei Haidaa a'a hamu'ou. Una fa'unai a'a hamu'ou ba hamonei pa'i hemea ua haroo hamu'ou—mei Christ, ba u'a fanaa hamu'ou a'ana ale'ei hemea pifine atawe hainofipui a'a hemea wawane. ³ Ma'uaa una mama'au, uaa ana ale'ei ba na sifi'aa Eve fei wa'a, ei nara-naraa hamu'ou, i fa'asisidi'ininaa fei ba hamona fafa'arai ma nenegi'uaiaa Christ. ⁴ Uaa, nabaa nemea i nomai a'a hamu'ou ma na u'ugaa hemea Jesus, abaa mei Jesus onadii u'ugia, o nabaa hamona tonaa hepalo u'ugai spiriti laraa fei hamona todigia, o guainaa hepalo u'ugai rawani'a

† **10:15:** **10:13-15** O, 13 Ma'uaa, lomi hai'ou'aa warefa'agu'agui wagii tamanu lomi hai'ouna fanunuma'aia, ma'uaa wagii fei mau fafanunuma'aa na fanaa hai'ou mei Haidaa, mei haidaniaa fei fanunuma'aia—hepalo fanunuma'aia a'a hamu'ou. 14...15 Ana lomi hai'ou'aa warefa'agu'agui wagii ei bigi'aa hefi'adiai, ei lomi ba o'aa fanunuma'aia.

wareaa laraa fei hamona guaidigia, nabaa ale'ei, hamona to'uaia. ⁵ Ma'uaa hamonei'aa nara ba rona muainau ei “baua-apostle.” ⁶ Lomi una feroui a'a fei mau warewarea, ma'uaa una pa'i apa'au. A'a minaa ei tala, hai'ounamina fa'arewaia a'a hamu'ou ba una pa'i apa'au.

⁷ Haa, na hafelo fei ba una fafafaunau pu ale'ei ba u'a poronaa hamu'ou pafea a'a fei ba una u'ufanaa hamu'ou fei rawani'a wareaa mei Haidaa ma lomi pono'au? ⁸ Hanuna ale'ei ba una fafanaonaa hefi'adiai losuu, uaa una tonaa ei hadumaa ro'ou ma farawaninaa hamu'ou. ⁹ Ma ei a gutafipui a'a hamu'ou ma na nunuminaa hefaa manumanu, lomi una fani awataa a'a hemea, uaa ei lofu, noramiaa ro'ou Macedonia, rona fanau tamanu una nunuminia. Lomi una fani awataa a'a hamu'ou wagii hepalo manumanu ma bigilao ana ale'ei. ¹⁰ A warefa'uai a'a fei mau Christ laloo iau ba lomi hemea yei malalaa Achaia ba i lawagipa'aa fei warefa'agu'aguau. ¹¹ Tani ale'ei? Si'ei ba lomi una haguua hamu'ou? Mei Haidaa na aida ba una haguua hamu'ou! ¹² Ma a bigi'ualao ei fi bigi'aa eni ba u'a fawaiwainaa talaa ei ba ro'aa fafimina'ei a'a hai'ou wagii tamanu ei rona warefa'agu'agu wagina.

¹³ Uaa ei mau rama'a ale'ei, ro'ou apostle sifisifi, rona bigifasifi ma sifi ua ba ro'ou apostle Christ. ¹⁴ Woro ba na ale'ei, uaa Satan ana na sifisifi ua ba hia hemea alo'aloo fei we'ai. ¹⁵ Si'ei, lomi una ba'arofa ba ei paniaa panina, rona sifisifi ua ba ro'ou, nafii fei wanewanea. A'a fei pedupeduu ro'ou, rowe to aree ro'ou a'a ei bigi'aa ro'ou.

Paul na Warefa'agu'agui wagii ei Fi'iana

16 A waredinia ba: hamonei'aa nara ba yau poapoa. Ma'uaa nabaa nemea na nara ale'ei, te, hamonei taufagutanau ale'ei hemea poapoa ba a warefa'agu'agu ma'ida. 17 A'a fei warefa'agu'aguia fei, lomi una ware ale'ei mei Fasu, ma'uaa ale'ei hemea poapoa. 18 Si'ei ba watauda, rona warefa'agu'agu ale'ei fei mau feni ano, yau ana a warefa'agu'agu. 19 Hamona ni'eni'e a'a ei poapoa hamatee hamona pa'i baua apa'aa hamu'ou! 20 Ana hamona ni'eni'e a'a hini na fahumuwainaa hamu'ou o fafeloaa hamu'ou, o na bigi'uaiaa nunumiana a'a hamu'ou, o ba minaa hia, o laparaa hamu'ou. 21 Ina famamafaiiau, ma'uaa pa'aa fa'ua ba namina rataiaa hai'ou fei.

Ale'ei ba yau poapoa, una wareaa tamanu rona mama'au hefi'a ba ro'aa wareia. 22 Ro'ou Hebrew? Yau anaa. Ro'ou Israel? Yau anaa. Ro'ou upuu Abraham? Yau anaa. 23 Ro'ou paniaa panii Christ? Yau na muainaa ro'ou. Fei mau warewareau ale'ei, na poapoi. Yau na bigifawe'idiai laraa ei bigi'aa ro'ou. Una bobo'ai wataudadii, ei babu una tonia namina babaodii ma ranimai anaa i pa'au ma'ea. 24 Haipanipoa ei Jew, rona babuinau odufua pa'ania ma faimpalo babu. 25 Odupoa, hefi'a, rona hafugau a'a ei hafuhafu, hepoo, hefi'a, rona nafanaa yau mugoo, odupoa una tafe pafoo wa, una lafelafe tau lama heai poi ma heai arewaa, 26 Ranimai una tatalai ua. Anaa ba a ma'e a'a ei ranu na poni batafa, ba ro'aa panarofau ei hafelo'a, ba ro'aa fafeloau ei gufuu mawe ei Gentile ma anaa a tonaa hafelo'au laloo ei baua gufu ma sugutata'aia ma yei lama ma a'a ei lofu sifisifi. 27 Una bigimaguhagu ma watauda poi, lomi una ma'igupa'i; una'aida bao ma sigigi;

watauda arewaa, lomi hanau; una'aida waiwa ma lomi lawalawau. ²⁸ Ma pafoo minaa ei namina fi'i naranarau minaa ei arewaa, uaa minaa ei losuu. ²⁹ Hini na maralele ma yau lo'e? Hini na pasi a'a ei hafelo'a ma lomi na fi'i naranarau wagina?

³⁰ Nabaa a warefa'agu'agui, a warefa'agu'agu a'a tamanu na fama'aiaa ei maraleleau. ³¹ Mei Hidaa, mei Amaa mei Fasu Jesus, mei ba onei uduginia ranimai ranimai, na aida ba una warefa'uai. ³² Yei Damascus, mei gavanaa, mei hia paniaa panii mei Hapara Aretas, na augaa ei oma'ama'aa laloo fei baua gufu Damascenes ba ronei panarofau. ³³ Ma'uaa hefi'a, rona fa'asisiau laloo hepalo pa a'a fei gigei fei nono ma una ponipa'ai a'a ro'ou.

12

Fei Meifi Paul ma fei Oro'orooa Lamii Pigiona

¹ Unei warefa'agu'agu'ualao. Lomi rawani'ana wagina, ma'uaa unei u'ugaa ei ale'ei mefi ma ei na fa'arewaiaa mei Fasu. ² Una apa'aa hemea rama'a marooa Christ, mei hefua ma obao igisimasi i didii na dinaa a'a fei fa'oduaiaa gufu pafea. Ina oa a'a fei hudi ununa, o lo'e, lomi una aida—mei Hidaa na aida. ³ Ma una aida ba mei rama'a mei—a'a fei hudi ununa, o lo'e, lomi una aida, ma'uaa mei Hidaa na aida— ⁴ ina dinaa a'a fei fananamaiaa gufu. Ina guainaa hefi'a manumanu lomi i warepa'ia, ei ba ronei'aa wareia ei rama'a. ⁵ A u'ugaa mei rama'a ale'ei fininaa mamagugua, ma'uaa lomi ba a famamagugui ba yau batanai, ma'uaa sifei ua ba batanai ei maraleleau. ⁶ Ma nabaa una warefa'agu'agu, a'a ba yau poapoa,

uua una warefa'uai. Ma'uua una gutafamadumu ba nemea nei'aa nara ba yau na pafeaidiai a'a tamanu ei una bigi'ia o wareia.

⁷ Ma ba unei'aa mamagugu uua eni pa'aa rawani'a mefi, ina fa'oro'oroaa lamii pigiou, hemea talaitonaa wareaa Satan ba i fafeloau. ⁸ Odupoa una i'igifawe'i a'a mei Fasu ba nei tonia a'au. ⁹ Ma'uua ina warefanau ba, “Fei rawani'au na hawio, uua fei faufau napa'aa mua ei ona maralele.” Si'ei, awe warefa'agu'agui a'a ei maraleleau ba fei faufau Christ nei oa a'au. ¹⁰ Hamatee Christ, si'ei a ni'eni'e a'a ei maraleleau, a'a ei warefalalasiaa hefi'a yau, a'a ei hafelo'a ma haperaraia ma ei awataa. Uua ei una maralele, na to faufau.

Paul na Naranara Watauda a'a ei Corinth

¹¹ Una fafaiu ale'ei hemea poapoa, ma'uua hamona susuninau wagina. Nabaa hamonado'o warefarawaninau, ipowe rawani, uua, lomi rona muainau ei “baua-apostle,” ma'uua lomi harau.

¹² Tamanu ei na fama'aia ba apostle—ei hilala, ei fananawalaa puda ma ei foigia—una bigi'ia i dupuaa hamu'ou fininaa fei mau apitaia. ¹³ Ma hepalo manumanu una bigi'ia a'a hefi'adiai losuu ma lomi a'a hamu'ou, sifei ua ba lomi una fani awataa a'a hamu'ou. Futoaa feni hafelo'au!

¹⁴ E'eni ba u'amii bigi'aa fei fa'odupoaiaa ma'au hamu'ou ma lomi ba a fani awataa a'a hamu'ou, uua ei nunumiau abaa ei manumanuu hamu'ou, ma'uua nunumiau hamu'ou. Uua, ei baduu, lomi ba ro'aa oma'aiaa ei ama ma inaa ro'ou, ma'uua ei ama ma ina, rona oma'iaa ei na'uu ro'ou. ¹⁵ Si'ei, una ni'eni'e ba u'a fapedugaa minaa ei mugoo

po'i una pa'i, uaa hamu'ou ma ba a fanaa ana yau. Nabaa na gipelao fei haguau hamu'ou, i pa'ailao fei haguua hamu'ou a'au? ¹⁶ Abaa a fani awataa a'a hamu'ou. Ma'uaa una forapa'aa pinee hamu'ou, uaa rafeu bigi'aa ei mau fifigaia! ¹⁷ Haa, una fafeloaa hamu'ou a'a hemea aloawiau a'a hamu'ou? ¹⁸ Una i'igifawe'i a'a Titus ba nei dinaa a'a hamu'ou ma una aloaa hemea lofuu hai'ou a'ana. Lomi na fafeloaa hamu'ou Titus, na? Ma fei mau bigi'aa hai'ou ma fei spiritii hai'ou na fimina'ei.

¹⁹ Hamona naranara ba hai'ouna wareaa pepe'i a'a hai'ou? Hai'ouna u'u i puda'a mei Haidaa ale'ei ei maroaa Christ; ma minaa ei bigi'aa hai'ou, ena rawani'a tafiu, pa'afina ba inei fawe'inaa hamu'ou. ²⁰ Uaa, una ma'au ba ena unawii ma'a hamu'ou, tamanu una nunumina a'a fei maumau hamu'ou, lomi u'awe fanunu'apa'ia. Ma ana lomi hamowe fanunu'apa'au ale'ei ei nunumiaa hamu'ou. Una ma'au ba i pa'i ua fihareia, punepunea, sibaparararaia, fi'i'areia, warefafeloa, wiwitoia, mamagugua ma lomi firawania. ²¹ Una mama'au ba ena una hadiwe'idimai, mei Haidaniau i we fapududuau i ma'aa hamu'ou ma u'apowemina faloloa'i, uaa watauda, ei ronado'o bigi'aa ei hafelo'a, lomi rona filoginaa naranaraa ro'ou wagii ei loloaa, ei fitatafipa'aia ma hafelo'a bigi'aa ro'ou.

13

A'apoo Aweia

¹ Feni, fei fa'odupoa ba amii ma'a hamu'ou. "Minaa ei dududua nei pa'i helagui, o o'odui rama'a

rona fanunupa'aa tamanu na tata.” ² Una aweidigaa hamu'ou a'a fei faguapooa ma'au hamu'ou. E'eni, eni lomi yau a'a hamu'ou, a waredinia: Ena una hadiwe'idimai awe fanima'aiaa ei ronado'o bigifafelo, o hinidiai, ³ si'ei ba nunumiaa hamu'ou ba hamoneipa'aa aida ba ufi umuinaa Christ. A'a ba ina maralele ei na fawanewaneaa hamu'ou, ma'uaa na pa'i faufauna dupuaa hamu'ou. ⁴ Fa'ua ba ina maralele ei i fatawa, ma'uaa fi oalao a'a fei faufau mei Haidaa. Ma ana ale'ei, hai'ouna maralele a'ana, ma'uaa a'a fei faufau mei Haidaa, hai'ouna oafipui a'ana ba hai'ounei hadumaa hamu'ou.

⁵ Fanunuma'aiaa ana hamu'ou ba pa'aa fa'ua ba hamona narafawe'i; maniaa ana hamu'ou. Haa, lomi hamona aida ba Christ Jesus, hia laloo ia hamu'ou? Nabaa lomi, woro ba lomi hamo'aa muainaa fei manimania. ⁶ Ma una nunumiaa ba hamonei fanunu'apa'ia ba hai'ouna muainaa fei manimania. ⁷ Hai'ou'ei lafulafunaa a'a mei Haidaa ba lomi hamo'aa bigi'aa hepalo tata. Fei pa'afii fei, a'a ba ei rama'a, ronei fanunupa'ia ba hai'ouna muainaa fei manimania, ma'uaa ba hamo'aa bigi'aa tamanu na wanewane anaa nabaa rona nara ba lomi hai'ouna muainaa fei. ⁸ Uaa lomi ba hai'ou'aa bigi'aa hepalo manumanu ba i fadugeaa fei fa'uaia, ma'uaa fei na fawe'inaa fei fa'uaia. ⁹ Nabaa hai'ou'aa maralele, hai'ouna ni'eni'e wagina uaa, hamona faufau ma ei lafulafuaa hai'ou, si'ei ba hamonei'aa pa'i hepalo tata. ¹⁰ Sifei, fei pa'afina ba a ne'ifanaa hamu'ou eni manumanu ei yau lomi a'a hamu'ou, ba ena na nomai, unei'aa fafofolaa a'a fei foraforau—fei na fanau mei Fasu ba unei farawaninaa hamu'ou ma

a'a ba unei fafeloaa hamu'ou.

Ei Fapopo'ii Wareaa Paul

¹¹ Ei fapopo'ii wareau, ena lofuu ma'adinaa hamu'ou. Hamonei ni'eni'e, fafirarawaninaa naranaraa hamu'ou, nei pa'i ua hepalo naranara. Gutafirawanii. Ma mei Haidaniaa fei hagua ma fei gutafirawania, iwe oafipui a'a hamu'ou.

¹² Fihatofii puda a hamu'ou a'a fei fafa'arai mau-mau. ¹³ Minaa ei apunaia, rona famafufuoinaa hamu'ou.

¹⁴ Inei ude pafoo hamu'ou fei rawani'aa mei Fasu Jesus Christ ma fei haguaa mei Haidaa ma fei gutafipuiaa fei Spiritii Apuna.

Wuvulu Manufau Fi'ugaia
The New Testament in the Wuvalu-Aua Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Wuvalu-Aua long
Niugini

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wuvalu-Aua

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-11-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

fa91fc57-dbb6-5be2-bed0-2ae5e341066c